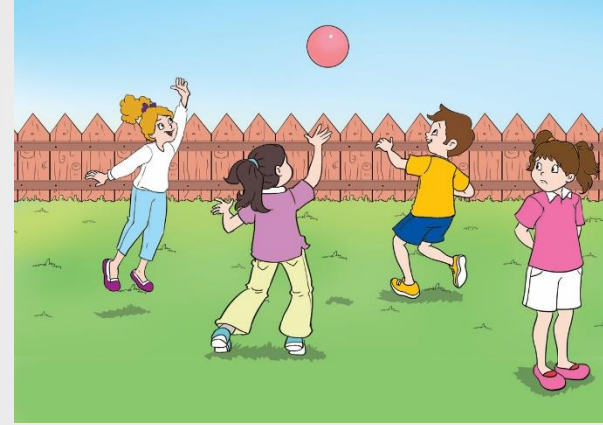

AKRAN ZORBALIĞI (İlkokul)

Öğretmen Sunumu

Özel Eğitim ve
Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

Tanım

- Okullarda sıklıkla karşılaştığımız **akran zorbalığı** 'bir veya birkaç öğrencinin bir başka öğrenciye karşı yaptığı saldırgan davranışlar' olarak tanımlanmaktadır.
- Olweus'a (1993) göre akran zorbalığının 3 temel özelliği vardır:
  - **Bilinçli** ve **kasıtlı** olarak karşı tarafı **incitmeye ve zarar vermeye** yönelik olması
  - **Tekrarlayıcı** ve **sürekli** olması
  - **Güç dengesizliği** olması (zorbalık yapan öğrencinin fiziksel, zihinsel veya yaş olarak daha büyük olması)

Akran Zorbalığı	Akran Çatışması
<ul style="list-style-type: none"> • Arkadaşlık ilişkisi yoktur.	<ul style="list-style-type: none"> • Arkadaşlık ilişkisi vardır.
<ul style="list-style-type: none"> • Güçler arası denge yoktur.	<ul style="list-style-type: none"> • Güçler arası denge vardır.
<ul style="list-style-type: none"> • Davranışlar sıklıkla tekrarlanır.	<ul style="list-style-type: none"> • Arada sırada yaşanır. Çatışma sürekli değildir.
<ul style="list-style-type: none"> • Sonuçları kalıcı ve ağırdır.	<ul style="list-style-type: none"> • Sonuçları ciddi değildir.
<ul style="list-style-type: none"> • Pişmanlık ve sorumluluk alma yoktur.	<ul style="list-style-type: none"> • Pişmanlık ve sorumluluk alma vardır.
<ul style="list-style-type: none"> • Problem çözülmeye çalışılmaz.	<ul style="list-style-type: none"> • Taraflar problemi çözmeye çalışır.
<ul style="list-style-type: none"> • Eşit duygusal tepki yoktur. Sadece zorbalığa maruz kalanın yaşadığı olumsuz duygusal tepki vardır.	<ul style="list-style-type: none"> • Taraflar arasında eşit duygusal tepki vardır.

(Eliot ve ark., 2010; Güvenir, 2005)

- Nazlı, Aslı ve Özlem ilkokul 4. sınıf öğrencisidir. Nazlı ve Aslı teneffüste saklambaç oynamaktadır. Özlem de her seferinde oyuna katılmak ister ama biraz kilolu olduğu için onu oyuna almazlar ve 'dombili, sen kenarda otur' diye dalga geçerler. Özlem dönem başından beri bütün teneffüslerde üzgün bir şekilde yalnız başına oturmaktadır. Nazlı ve Aslı, Pazartesi günü yemekhanede Özlem'in tepsisinden tatlısını alıp 'dombili, buna ihtiyacın mı var?' diye gülerler. Özlem üzülerek yemekhaneden çıkar.
- Ali ve Hakan ilkokul 4. sınıf öğrencisidir. Aynı sınıfta olan Ali ve Hakan her sabah okula beraber yürüyerek gelmektedir. Pazartesi günü ilk teneffüste beraber futbol oynarlarken Ali topa öyle bir hızlı vurur ki, top Hakan'ın yüzüne çarpar. Hakan bir anda çok sinirlenir ve Ali'ye bağırmağa başlar. Ali de ona bağırır ve yumruklaşmaya başlarlar. Arkadaşları araya girerek onları ayırır. Bütün gün birbirleri ile konuşmazlar ancak okul çıkışında eve beraber yürürken bugün yaşanan olay üzerinde konuşurlar.

Akran Zorbalığı Hakkında

Yanlışlar	Doğrular
<ul style="list-style-type: none"> • Bizim okulumuzda zorbalık yoktur.	<ul style="list-style-type: none"> • Zorbalık her okul türünde ve kademesinde görülebilir.
<ul style="list-style-type: none"> • Zorbalığa maruz kalan çocuk bu olayı ailesine veya öğretmenine anlatır.	<ul style="list-style-type: none"> • Çocuklar çoğunlukla utandıkları veya üzüldükleri için bu olayı kimse ile paylaşmaz.
<ul style="list-style-type: none"> • Zorbalığı yetişkinlere anlatmak 'ispiyonculuk'tur.	<ul style="list-style-type: none"> • Zorbalık olaylarını bir yetişkinle paylaşmak sadece olayı bildirmektir. Başkasına yapılan bir suçu paylaşmaktır.
<ul style="list-style-type: none"> • İsim takmak, dalga geçmek bir tür şakalaşmadır.	<ul style="list-style-type: none"> • Karşı tarafı incitmek veya zarar vermek amacıyla yapılan davranışlar şakalaşma değildir.
<ul style="list-style-type: none"> • Çocuklar zorbalıkla kendi başına baş edebilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların zorbalıkla baş etmesi için yetişkinlerin desteğine ihtiyaçları vardır.
<ul style="list-style-type: none"> • Yalnızca erkekler zorbalık yapar.	<ul style="list-style-type: none"> • Kızlar ve erkekler zorbalık yapar, cinsiyete göre zorbalık türleri farklılaşabilir.
<ul style="list-style-type: none"> • Bazı çocuklar doğuştan daha saldırgandır.	<ul style="list-style-type: none"> • Saldırgan davranışlar çevreden de öğrenilebilir ve pekiştirilir.
<ul style="list-style-type: none"> • Bazı çocuklar adeta zorbalığı davet eder/hak eder. Zorbalığa uğramak o çocuğun suçudur.	<ul style="list-style-type: none"> • Hiçbir çocuk zorbalığa maruz kalmayı hak etmez. Bu asla onun suçu değildir.
<ul style="list-style-type: none"> • Sadece farklı özellikleri olan çocuklar zorbalığa uğrar.	<ul style="list-style-type: none"> • Zorbalık her yaşta her çocuğun başına gelebilir.

Akran Zorbalığının Dünya'daki ve Türkiye'deki Yaygınlığı

- Akran zorbalığı Dünya'da ve Türkiye'deki okullarda (özel, devlet, gündüzlü, yatılı fark etmeksizin) ve her okul kademesinde sıklıkla görülen bir problemdir.
- Araştırmalara göre, akran zorbalığı olayları **ilkokul düzeyinde**
  - Dünyadaki farklı ülkelerde **%12 ile %55** arasında
  - Ülkemizde ise **%5 ile %65** arasında görülmektedir.

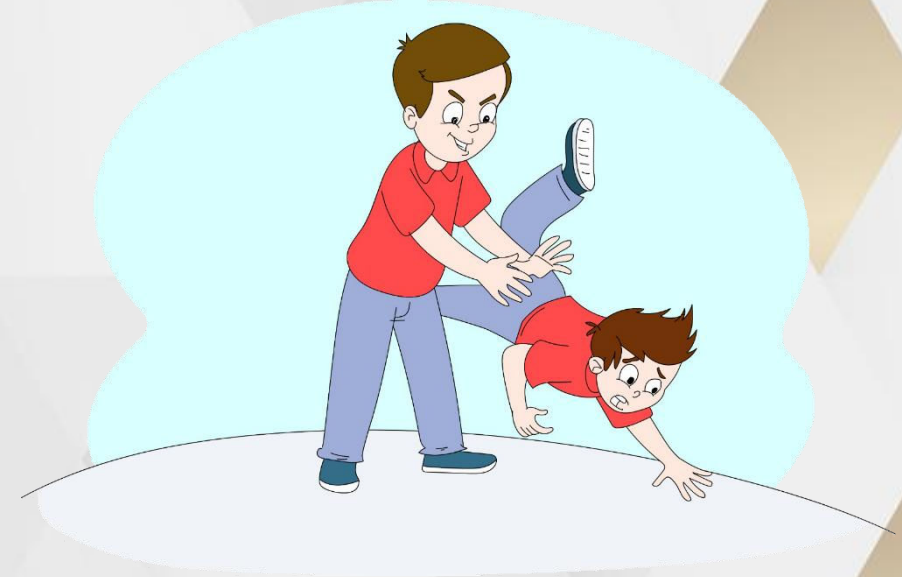
Akran Zorbalığının Türleri

- **Doğrudan zorbalık:** Fiziksel ve sözel zorbalık
  - Direkt ve açık olarak karşıdaki kişi üzerindeki güç, statü ve hakimiyet gösterme isteğidir.
  - Kişiyeye yönelik açık saldırı içerir.
  - Zorbalığa maruz kalan kişi zorbanın kim olduğunu bilir.
- **Dolaylı zorbalık:** İlişkisel ve siber zorbalık
  - Amaç kişinin içinde bulunduğu sosyal ilişkileri etkilemektir.
  - Kişiyeye karşı dolaylı olarak saldırı içerir.
  - Üçüncü kişiler yoluyla yapılabilir.
  - Zorbalığa maruz kalan kişi zorbanın kim olduğunu bilmeyebilir.

Fiziksel Zorbalık

- **Fiziksel zorbalık:** Öğrenciye yönelik olarak yapılan fiziksel güç içeren davranışlardır.
  - Tekme atmak
  - Tokat atmak
  - Çelme takmak
  - Vurmak
  - İtmek
  - Tükürmek
  - Saçını çekmek, kesmek
  - Isırmak
  - Kalem batırmak
  - Sandalyesini altından çekmek veya sandalyesine boya sürmek
  - Eşyalarına zarar vermek, eşyalarını çalmak
  - Haraç almak
  - Sınıfa/tuvalete kilitlemek
  - Tuvaletin kapısını izinsiz açmak
  - Uygunsuz el hareketleri yapmak
  - Kızların eteklerini açmak, erkeklerin pantolonlarını indirmek
  - Okul çıkışında darp etmek
- Fiziksel zorbalık okullarda **en sık görülen** zorbalık türüdür.
- Diğer zorbalık türlerine kıyasla öğretmenler/öğrenciler tarafından **kolaylıkla tespit** edilir.
- Araştırmalar öğretmenlerin fiziksel zorbalığı diğer zorbalık türlerine kıyasla daha çok **önemsediğini ve ciddiye aldığını** göstermektedir.

Sözel Zorbalık

- **Sözel zorbalık:** Öğrenciye veya ailesine yönelik olarak yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlardır.
  - İsim/lakap takmak (dombili, ezik, mankafa)
  - Hakaret etmek
  - Küfürlü konuşmak
  - Alay etmek, dalga geçmek
  - Bağırmak
  - Azarlamak
  - Laf ile sataşmak
  - Küçük düşürücü sözler söylemek
- Okullarda sıklıkla görülmektedir.
- Sözel zorbalığın öğretmenler/öğrenciler tarafından **fark edilmesi daha zordur.**

İlişkisel Zorbalık

- **İlişkisel zorbalık:** Öğrencinin sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışlardır.

- Hakkında dedikodu yapmak ve yaymak
- Asılsız söylentiler yaymak
- Sırlarını ortaya çıkarmak
- Arkadaş grubundan dışlamak, soyutlamak
- Yanına oturmasını istememek
- Toplum içinde utandırmak veya küçük düşürmek
- Jest ve mimikler ile istenmediğini hissettirmek
- Oyuna almamak, oyundan dışlamak

- Görmezden gelmek
- Küsmek
- Kiskandırmak
- Taklit etmek
- Kıs kıs gülmek
- Tehdit etmek
- Okul dışı aktivitelere dahil etmemek

- Öğretmenler/öğrenciler tarafından **fark edilmesi en zor** olan türdür. Bu nedenle diğer türlerine kıyasla etkilerinin daha yaralayıcı/ciddi olduğu düşünülmektedir.

Siber Zorbalık

- **Siber zorbalık:** Teknolojinin gelişmesi ile birlikte hayatımıza giren bilgisayar ve cep telefonlarını kullanarak yapılan davranışlardır.
  - Kişiden habersiz onun bilgilerini kullanarak hesap açmak
  - Sosyal medya aracılığıyla uygunsuz içerik paylaşmak
  - Sosyal medyada kötü yorumlar yazmak ve hakaret etmek
  - Sosyal medya hesaplarından dışlamak
  - İzinsiz olarak fotoğrafını/videosunu paylaşmak
  - Özel fotoğraflarını ve görüşmelerini başkaları ile paylaşmak
- Siber zorbalık olaylarında zorbalık yapanlar **anonimdir** ve kimliklerini gizleyebilir.
- Zorbalık yapanlar hızlı bir şekilde geniş kitlelere ulaşabilir ve haftada **7 gün/24 saat** zorbalık yapabilir.

Yaş Farklılıkları

- Akran zorbalığı **her sınıf düzeyinde** görülmektedir. Ancak en yoğun olarak **ilkokulun son yıllarında** ortaya çıktığı, en çok ortaokul döneminde görüldüğü ve ergenlerin liseye başlaması ile problemin sıklığının azaldığı bulunmuştur.
- Akran zorbalığı ile karşılaşma riskinin **her öğretim kademesinin ilk yılında** daha fazla olduğu bilinmektedir. Özetle, ilkokul 1. sınıf, ortaokul 5. sınıf ve lise 9. sınıfta olan öğrencilerin akran zorbalığına uğrama olasılıkları diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha yüksektir. Zorbalık yapanların kendilerini koruma becerileri daha zayıf olan ve yaşça kendilerinden daha küçük olan öğrencileri hedef olarak seçtikleri gözlenmektedir.
- Yaşa bağlı olarak zorbalık türü de değişmektedir.
- Yaş arttıkça fiziksel zorbalık türünde azalma gözlenirken, sözel zorbalık türünde ise artış olduğu tespit edilmiştir. **ilkokul yıllarında** daha çok fiziksel ve sözel, ortaokul yıllarında daha çok sözel ve ilişkisel, lise yıllarında ise daha çok ilişkisel ve siber zorbalık görülmektedir.

Cinsiyet Farklılıkları

- Genel olarak, erkeklerin kızlara oranla daha fazla zorbalık yaptığı ve daha fazla zorbalığa maruz kaldığı bulunmuştur. Ancak zorbalık türüne göre cinsiyet farklılıkları bulunmaktadır.
- **Erkeklerin** kızlara kıyasla daha sıklıkla **fiziksel zorbalık** yaptığı ve maruz kaldığı
- **Kızların** erkeklere kıyasla daha sıklıkla **ilişkisel** zorbalık yaptığı ve maruz kaldığı
- **Erkeklerin ve kızların** ise benzer oranda **sözel zorbalık** yaptığı ve maruz kaldığı bulunmuştur.

Görüldüğü Yerler

- Önleyici müdahale çalışmaları için zorbalık olaylarının okulun hangi alanlarında görüldüğünün tespit edilmesi ve bu alanların güvenli hale getirilmesi önemlidir.
- Zorbalık davranışları özellikle yetişkin gözetimi ve denetiminin olmadığı yerlerde daha yaygındır.

- Sınıf *
- Koridor *
- Tuvalet
- Okul bahçesi *
- Oyun sahası (basketbol, futbol) *

- Kantin
- Yemekhane
- Spor salonu ve soyunma odası
- Okul servisi veya okul yolu

* Daha sıklıkla görülmekte

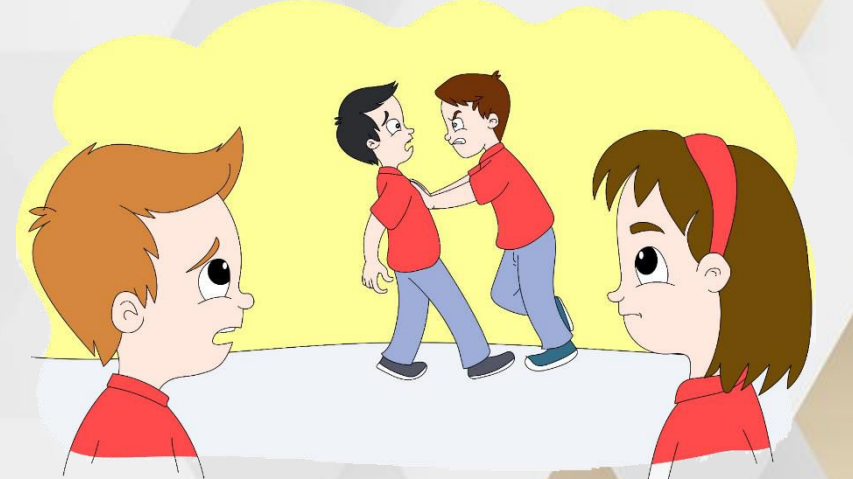
Akran Zorbalığında Farklı Öğrenci Roller

- Akran zorbalığı durumlarında öğrenciler arasında farklı rollerin olduğu görülmektedir.
- **Dört temel grup:**
  - **Zorbalık yapan öğrenciler:** Zorbalığı başlatan ve zorbalıkta aktif olarak yer alanlar
  - **Zorbalığa maruz kalan öğrenciler:** Zorbalık davranışlarına birebir maruz kalanlar
  - **Hem zorbalık yapan hem de zorbalığa maruz kalan öğrenciler:**
  - **İzleyici öğrenciler:**
    - Zorbalığı destekleyenler (örn. alkışlamak, gülmek)
    - İzlemekten hoşlananlar
    - Yardım edilmesi gerektiğini düşünen ancak yardım etmeyenler
    - Zorbalığa maruz kalana yardım edenler

Roller – Zorbalık Yapanlar

Akran zorbalığı yapan öğrencilerin bireysel özellikleri nelerdir?

- Başkalarını yönetmeyi seven, başkaları üzerinde egemenlik kurmayı ve güçlü olmayı isteyen
- Başkalarının duygularına karşı duyarsız ve empati yeteneği zayıf
- Vicdan, utanç ve pişmanlık duyguları zayıf
- Şiddete karşı olumlu bir tutuma sahip
- Problem çözerken saldırgan çözüm yollarını kullanan
- Düşük öz denetim (kendisini kontrol etme) becerilerine sahip
- Farklılıklara karşı tahammülsüz
- Düşünmeden, tepkisel ve aceleci davranan, çabuk sinirlenen
- Yalan söylemeye veya hile yapmaya eğilimli

Roller – Zorbaliğa Maruz Kalanlar

Akran zorbalığına maruz kalan öğrencilerin bireysel özellikleri nelerdir?

- Kendine güveni ve benlik saygısı düşük (örn. kendini aptal, başarısız, beceriksiz olarak tanımlama)
- Pasif, utangaç, çekingen, içe kapanık
- İtaatkâr ve boyun eğici kişilik özelliklerine sahip
- Arkadaş ortamında çoğunlukla endişeli, kaygılı ve güvensiz davranışlar sergileyen
- İletişim ve sorun çözme becerilerinin zayıf olması
- Zorbaliğa uğradıktan sonra ağlama ve geri çekilme tepkisi veren
- Farklı fiziksel gelişim gösteren çocuklar (örn. aşırı kısa boylu/uzun boylu, aşırı zayıf/kilolu)
- Dezavantajlı gruplar (örn. fiziksel veya zihinsel engeli olan, dil/aksanı farklı olanlar, göçmen/etnik azınlık gruba üye olanlar)

Roller – Zorbalık Yapan ve Zorbalığa Maruz Kalan

Hem akran zorbalığı yapan hem de bu olaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri nelerdir?

- Zorbalık rolleri arasında en riskli grup
- Kendisinden güçlü olanların zorbaca davranışlarına maruz kalan ve kendisinden daha güçsüz olana zorbalık yapan
- Zorbalığa uğradığında öfkeli hissettiği için şiddete başvuran
- Arkadaşları tarafından kolaylıkla kışkırtılabilen ve başkalarını kışkırtan
- Aceleci, öfkeli, çabuk sinirlenen
- Düşük psikososyal uyum sürecine sahip

Roller - İzleyiciler

- Zorbayı destekleyen (onu alkışlayarak, mimikleri ile veya sözel olarak bu davranışları onaylayan)
- Bir gün kendisinin başına geleceğini düşünen ve bundan dolayı akran zorbalığına uğrayan kişiyi korumaya yönelik herhangi bir müdahalede bulunmayan (olay yerinden uzaklaşan veya olayı sessizce izleyen)
- Zorbaliğa maruz kalan kişiyi koruyan çünkü kendisinin başına gelmeyeceğinden emin olan (genelde popüler çocuklar)
- Zorbaliğa maruz kalan kişiye destek olan (kurbanın yanında yer alarak onu sakinleştirerek veya araya girerek koruyan)

Akran Zorbalığının Sonuçları

- Akran zorbalığının bu olaya dahil olan tüm öğrenciler için
  - hem kısa hem de uzun vadeli
  - fiziksel, bilişsel, davranışsal, sosyal ve duygusal sonuçları olduğu bulunmuştur.
- Zorbalık yapanlar
- Zorbalığa maruz kalanlar
- Hem zorbalık yapan hem de maruz kalanlar
- İzleyiciler

Akran Zorbalığının Sonuçları – Zorbalık Yapanlar

- Okuldan kaçma, okuldaki kuralları çiğneme
- Öğretmenlere karşı gelme
- Okula karşı ilgisizlik, akademik başarıda düşüş
- Aileye veya öğretmene yönelik saldırgan ve şiddet içerikli davranışlar gösterme
- Yetersiz sosyal beceriler, soyutlanma ve yalnız kalma
- Erken yaşta alkol, sigara ve madde kullanımı
- Yetişkinlik döneminde: Suç ve şiddet olaylarına karışma, aile içi şiddet gösterme, riskli davranışlarda bulunma, madde kullanımı ve psikiyatrik hastalık riski

Akran Zorbalığının Sonuçları – Zorbalığa Maruz Kalanlar

- Kendisini değersiz ve mutsuz hissetme
- Kızgınlık, çaresizlik ve yalnızlık
- Uyku problemleri
- Fiziksel belirtiler (karın ağrısı, baş ağrısı, mide bulantısı)
- Okula karşı isteksizlik, okuldan uzaklaşma, okulda kendini güvensiz hissetme, akademik başarıda düşüş, konsantrasyon problemleri, okul veya sınıf değişikliği
- Düşük benlik saygısı
- Depresyon ve kaygı
- Kendine zarar verme düşünceleri ve girişimi
- Yetişkinlik döneminde: düşük benlik saygısı, depresyon ve kaygı problemleri, romantik ilişkilerde problem yaşama riski

Akran Zorbalığının Sonuçları – Zorbalık Yapan ve Zorbalığa Maruz Kalanlar

- Yüksek düzeyde saldırgan davranışlar
- Depresyon ve kaygı
- Duygusal stres
- Düşük benlik saygısı
- Arkadaşlık ilişkilerinde problemler
- Dışlanma

Akran Zorbalığının Sonuçları - İzleyiciler

- Benim de başıma gelebilir düşüncesi
- Kendini savunmak için sürekli tetikte olma hissi
- Zorbalığa maruz kalan öğrenciye yardım edemediği için suçluluk duyma veya güçsüz hissetme
- Zorbalık olaylarına katılması için baskı hissetme
- Mutsuzluk, üzüntü, umutsuzluk
- Korku, kaygı, endişe, tedirginlik
- Okulu sevmeme, okuldan uzaklaşma ve okulda kendini güvende hissetmeme

Akran Zorbalığı ile İlişkili Faktörler

- Bireysel Özellikler
- Aileye İlişkin Özellikler
- Okula İlişkin Özellikler
- Çevresel Özellikler

- Araştırmalar, **akran zorbalığının** çocukların bireysel özelliklerinden kaynaklanan **tek yönlü bir problem değil** aile, okul atmosferi, öğretmen tutumu, arkadaş ilişkileri ve içinde yaşanan kültürün de rol oynadığı **çok boyutlu bir problem** olduğunu göstermektedir.

Çocukların Bireysel Özellikleri

Aileye İlişkin Özellikler

- Zorbalık yapan çocukların aileleri?
  - İlgi, sevgi ve sıcaklıktan yoksun bir aile ortamı
  - Fiziksel veya duygusal istismar uygulayan ebeveynler
  - Saldırgan davranışları hoşgörü ile karşılayan ebeveynler
  - Problem çözümünde fiziksel güç kullanan ebeveynler
  - Kardeşleri tarafından zorbalığa uğrayan veya kardeşlerine zorbalık yapan çocuklar
  - Farklı aile yapısı (tek ebeveynli)
- Ev ortamında saldırgan davranışları öğrenen çocukların bunu okulda da arkadaş ve öğretmenlerine karşı uyguladıkları tespit edilmiştir.

Aileye İlişkin Özellikler

- Zorbalığa maruz kalan çocukların aileleri?
  - Aşırı koruyucu, kollayıcı ve kontrolcü ebeveynler (çocuklar bağımsızlık ve kendine güven konularında sorunlar yaşayabilirler.)
  - Farklı aile yapısı (tek ebeveynli)
  - Anne ile ilişki: Erkek çocukların anneleri ile çok yakın duygusal ilişki kurma eğilimi, annelerinse çocuklarına yaşından daha küçükmüş gibi davranma eğilimi
  - Baba ile ilişki: Uzak ve mesafeli bir ilişki, babalar genelde ya aşırı eleştirel ya da tamamen ilgisiz

Ebeveynlerin Rol Model Olması

- Çocuklar çevrelerindeki kişileri **gözlemler**, onları **taklit ederler** ve **model alırlar**.
- Eğer çocuklar davranışın sonunda **ödül** alırsa davranışı tekrarlama olasılığı artar, eğer **pekiştireç almazsa** davranışı tekrarlama olasılığı azalır.
- Örneğin, bir çocuk ebeveynlerine okulda arkadaşının kendisine vurduğunu ve onun da arkadaşına yumruk atarak karşılık verdiğini söylerse:
  - Ebeveynleri bu durumu onaylarsa, çocuk bu davranışı sürdürmeye devam edecektir.
  - Ebeveynleri bu durumu onaylamazsa, çocuk bu davranışı tekrarlamayacaktır.

Aslı, annesinin (rol model) komşuya bağırdığını gözlemliyor.

Komşu kadın korkuyor ve annesinin dediğini yapıyor.
(modelin davranışı ödül aldı)

Aslı 'Ben de istediklerimi yaptırmak için bağırabilirim' diyor.
(aynı ödül beklentisi)

Aslı, arkadaşlarına teneffüste onunla kantine gelmeleri için bağıyor.
(modeli taklit ediyor)

Arkadaşları korkuyor/pes ediyor ve onunla kantine gidiyorlar.
(direkt ödül aldı)

Aslı arkadaşlarına ne zaman bağırsa istedikleri oluyor ve kendisini mutlu hissediyor. (öz yeterlik/kendine güven artıyor)

Aslı evde ve okulda istediklerini yaptırmak için ne zaman istese bu yola başvuruyor.

Okula İlişkin Özellikler

- Zorbalığın sıklıkla meydana geldiği yerlerin (koridor, okul bahçesi ve oyun alanları) yetersiz denetimi
- Okul veya sınıf mevcudunun kalabalık olması
- Okulda saldırgan davranışların hoş görülmesi
- Öğretmenlerin öğrencilere yönelik
  - Uygun olmayan disiplin yöntemleri kullanması
  - Şaka amaçlı uygunsuz sözel ifadeler kullanması
- Okulda akran zorbalığına yönelik politika ve kuralların olmaması
- Öğretmenlerin zorbalık davranışlarını fark edememesi veya görmezden gelmesi

Çevresel Faktörler

- Çocuğun içinde yaşadığı toplumsal çevre
  - Şiddetin toplumsal olarak kabul gördüğü ve sıkça uygulandığı toplumlar
- Çocuğun yaşadığı mahallenin özellikleri
  - Şiddetin ve yoksulluğun yoğun olduğu semtler → şiddet içerikli veya suça yönelik davranışlar (örn. sokak kavgası, çete üyesi olma, hırsızlık)
- Medyanın etkisi (TV, film, video oyunları, internet, sosyal medya)
  - Televizyonda şiddet içerikli programlar izlemek ve bilgisayar oyunu oynamak

Akran Zorbalığını Önleyici Okul Yaklaşımı

- Akran zorbalığı konusunda **bütüncül bir okul yaklaşımı** geliştirilmeli.
- Akran zorbalığı konusunda öğretmenlere ve okuldaki tüm çalışanlara yönelik **açık, net ve tutarlı bilgiler** verilmeli ve destek sağlanmalı.
  - Akran zorbalığının tanımı herkes için aynı olmalı.
- Akran zorbalığı hakkında kesin **kural ve politikalar** geliştirilmeli.
- Okulda **'Akran Zorbalığını Önleme Komisyonu'** kurulmalıdır.
- Okulda ve okul çevresinde zorbalık olaylarının en sık görüldüğü yerlerde **güvenlik** için ek önlemler alınmalı.

Akran Zorbalığını Önleyici Okul Yaklaşımı

- Öğretmenlere akran zorbalığı konusunda **tekrarlayıcı eğitimler/seminerler** verilmeli ve öğretmenler desteklenmeli.
- Öğretmenler, akran zorbalığını **önleme ve müdahale politikalarının** hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi konusunda katkıda bulunmalı.
- Akran zorbalığı olayına karışan öğrenciler (tüm roller için) tespit edilmeli ve uygun **müdahaleler** gerçekleştirilmeli.
- Ebeveynlere akran zorbalığı konusunda **bilgilendirme seminerleri** düzenlenmeli ve onların müdahale sürecine katılması sağlanmalı.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR? (UZUN VADELİ)

1. Öğrencilerinize akran zorbalığı hakkında bilgi verin.

- Akran zorbalığının tanımı, türleri ve sonuçları hakkında konuşun.
- Akran zorbalığını neden önlememiz gerektiğini açıklayın.

2. Olumlu rol model olun, zorbalık olaylarına hemen müdahale edin.

- Bu okulda akran zorbalığının asla kabul edilemeyeceğini açıklayın.
- Sınıf içerisindeki tutum ve davranışlarınız ile şiddete karşı olan tavrınızı gösterin.

3. Öğrencilerle yakın ve sıcak ilişkiler kurun.

- Yakın ve sıcak ilişkiler kurarak öğrencilerin size güvenmesine yardımcı olun. Bu sayede öğrenciler zorbalık olaylarını sizinle paylaşacaktır.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR? (UZUN VADELİ)

4. Olumlu bir sınıf ortamı yaratın.

- Sınıf içerisindeki arkadaşlık dinamiklerini yakından tanıyın.
- Olumlu disiplin yöntemleri kullanın.
- Rekabetçi eğitim yerine işbirlikçi öğrenmeye önem verin.

5. Öğrencilerinize destek olun.

- Akran zorbalığı olaylarına karışan tüm öğrencilere destek olun.
- Öğrencilerin sosyal duygusal becerileri ve çatışma çözümü becerilerini geliştirmesine yardımcı olun.

6. Aileler ile mutlaka işbirliği halinde olun.

- Aileler ile yakın iletişim halinde olun ve önleyici çalışmalar konusunda ortak stratejiler geliştirin.
- Ailelere yönelik seminerler düzenleyin ve konu ile ilgili broşürler gönderin.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR? (UZUN VADELİ)

7. Öğrencilerinizi yakından gözlemleyin.

- Öğrencilerinizin akademik durumunu ve sosyal ilişkilerini yakından takip edin.
- Teneffüslerde öğrencilerinizin arkadaşlık ilişkilerini gözlemleyin.

8. Zorbalık olaylarına karışan öğrencileri psikolojik danışmana yönlendirin.

- Sınıfınızda veya okulun herhangi bir yerinde karşılaştığınız zorbalık olayını görmezden gelmeyin, sessiz kalmayın, hemen müdahale edin.
- Zorbalık yapan öğrenci ve zorbalığa maruz kalan öğrenci ile ayrı ayrı görüşün.
- Gerektiği durumlarda olayı psikolojik danışman/rehber öğretmen ile paylaşın ve öğrencileri ona yönlendirin.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR? (KISA VADELİ)

1. Zorbalık yapan öğrencileriniz için:

- Zorbalık davranışına anında müdahale edin; davranışı sonlandırın.
- Okulunuzda asla zorbalığa yer olmadığını açıklayın.
- Zorbalığının kendisine ve karşı tarafa zarar vereceğini anlatın.
- Böyle devam ederse arkadaşlık ilişkilerinde problemler yaşamaya devam edeceğini söyleyin.
- Problemlerini zorbalık dışında farklı yollarla çözebileceğini açıklayın.
- Eğer kendisini öfkeli, sinirli veya kızgın hissediyorsa bir yetiştiriciden yardım alması gerektiğini söyleyin. Gerekirse okul psikolojik danışmanına/rehber öğretmene yönlendirin.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR? (KISA VADELİ)

2.

Zorbalığa maruz kalan öğrencileriniz için:

- Zorbalık davranışına anında müdahale edin; davranışı sonlandırın.
- Onun suçu olmadığını söyleyin.
- Zorbalığa uğrayan ilk ve tek kişinin kendisi olmadığını vurgulayın; bu davranışı yaşayan başka öğrenciler de olduğunu belirtin.
- Zorbalık yapana kesinlikle şiddet kullanarak karşılık vermemesi gerektiğini açıklayın. Şiddet kullanmak yerine sakin kalmasını söyleyin.
- Böyle bir olay tekrar gerçekleştiğinde durumu hemen bir yetiškine (sınıf öğretmeni, psikolojik danışman/rehber öğretmen, ebeveynleri) anlatması gerektiğine ikna edin.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR? (KISA VADELİ)

3.

Olaya tanıklık eden/izleyen öğrencileriniz için:

- Zorbalık yapan öğrenciye karşı şiddet içermeyen yöntemler kullanarak olayı sonlandırmaya çalışmalarını söyleyin.
- Zorbalık yapan öğrencilere gülerек veya mimikleri ile destek olmamalarını söyleyin.
- Zorbalığa maruz kalan öğrenciye destek olmalarını, sınıf içi etkinlikler veya teneffüste onu da dâhil etmelerini söyleyin.
- Böyle bir olay tekrar gerçekleştiğinde hemen bir yetişkin ile (sınıf öğretmeni, psikolojik danışman/rehber öğretmen, ebeveynleri) paylaşmaları gerektiğini söyleyin.

Dinlediđiniz için teŖekkürler.